

..... วิ มุ ต ติ

เมื่อพระปัญจวัคคีย์หนีจากพระพุทธรองค์แล้ว ท่านเห็นว่าเป็นลามกเป็นโซคของท่าน จะได้มีโอกาสทำความเพียร ครั้นเมื่อพระปัญจวัคคีย์อยู่ก็รุ่มรวยก่อกรวนหลายอารมณ์ บัดนี้พระปัญจวัคคีย์ออกจากท่าน พระปัญจวัคคีย์เห็นว่าพระพุทธรองค์นั้น คลายออกจากความเพียร เวียนมาหาความมักมาก เพราะว่าสมัยก่อนนั้น เอาจริงเอาจัง เรื่องอรรถกถาโมกขัลยาณโยโค เรื่องการทรมาน เรื่องการขบเรื่องการเงิน เรื่องการหลับการนอน เอาแท้ๆ เมื่อถึงคราวอันนี้แล้ว พอมาพิจารณาแล้ว มันไม่เป็นไป ประพตติด้วยทิวติ ประพตติด้วยมานะ ด้วยความยึดมั่นถือมั่น คิดปรารภโลกว่าเป็นธรรม คิดปรารภตนว่าเป็นธรรม มันไม่ได้ปรารภธรรมะ

อย่างว่าเราจะทรมานปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ก่อนจะทำอย่างนั้น ก็ปรารภว่าให้โลกสรรเสริญ ให้เขานี้แหละเป็นคนเอาจริงเอาจัง ก็เลยทำอันนั้น เป็นโลกหมด ทำเพื่อความยกย่องสรรเสริญ ให้เขาว่าดี ให้เขาว่าเลิศ ให้เขาว่าประเสริฐ ให้เขาว่าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คิดอย่างนี้แล้วจึงทำ เรียกว่ามันปรารภโลก

อีกอย่างหนึ่งคือปรารภตนเอง เชื่อมั่นในความเห็นของตนเอง เชื่อมั่นในการประพฤติปฏิบัติของตน ใครจะว่าผิดก็ช่างถูกก็ตาม ไม่เอาเป็นประมาณ ชอบอย่างไรก็ทำอย่างนั้น ไม่ได้คำนึงค้ำค้ำหลัง นี่ปรารภตนเองอีกประเภทหนึ่ง

เรื่องปรารภโลกกับปรารภตนนี้ มันมีแต่เรื่องอุปาทานแน่นหนาอยู่เท่านั้น พระพุทธองค์พิจารณาเห็นว่า **เรื่องที่จะปรารภธรรมะ คือให้มันถูกระงธรรมะแล้วจึงทำ ไม่มี ฉะนั้น การปฏิบัติจึงเป็นหมัน ละกิเลสไม่ได้** ท่านก็หวนมาพิจารณาใหม่ คือที่ทำงานตั้งแต่ต้น ท่านก็มาดูผลงานมัน สิ่งทีประพฤติปฏิบัติมัน ผลที่เกิดจากเหตุที่ท่านกระทำนั้นเป็นอย่างไร ภาวนาแล้ว คิดไปลึกซึ้งแล้ว เห็นว่ามันไม่ถูก มีแต่เรื่องตนเท่านั้นเรื่องโลกเท่านั้น เรื่องธรรมะเรื่องอนัตตานี้ไม่มี เรื่องบุญ เรื่องว่าง เรื่องปล่อย เรื่องวาง ไม่มี คือเรื่องปล่อยวางมันมีอยู่ แต่ว่าปล่อยด้วยความยึดมั่นถือมั่น

ท่านก็คิดไปคิดมาพิจารณาดูแล้ว ถึงจะสอนลูกศิษย์เขาก็เห็นไม่ได้ ไม่ใช่สิ่งที่บอกให้ลูกศิษย์เข้าใจกันได้ง่าย เพราะว่าลูกศิษย์นั้น เขาแน่นเหลือเกินในการกระทำอย่างนั้น ในการสอนอย่างนั้น ในความเห็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าของเราท่านก็เห็นว่าทำอย่างนั้นก็ทำตายเปล่า อดตายเปล่า ทำตามโลก ทำตามตน ท่านก็พิจารณาใหม่ หาสิ่งทีมันพอดี เป็นสัมมาปฏิบัติ ส่วนจิตก็เป็นจิต ส่วนกายก็เป็นกาย

เรื่องกายนี้มันไม่ใช่กิเลสติดพันกับใครหรอก ถ้าจะไปฆ่ามันนั้นเฉยๆ มันก็ไม่หมดกิเลส มันไม่ใช่ทีของมัน แม้จะอดขบอดฉัน อดหลับอดนอนให้มันเหี่ยวมันแห้ง ว่าจะให้มันหมดกิเลสอย่างนั้นมันหมดไม่ได้ แต่ความเข้าใจทีว่ามันได้สั่งสอนในการทรมานนี้ พระปัญญาวิคคีย์ติดมาก

ต่อนั้นพระพุทธเจ้าก็กลับมาฉันทันให้มากขึ้น ให้มันธรรมดา อะไรก็ให้มันธรรมดาๆ มากขึ้น พอพระปัญญาวิคคีย์เห็นการประพฤติปฏิบัติของพระพุทธองค์เคลื่อนจากของเก่า มันเปลี่ยนจากการปฏิบัตินั้นมา ก็เลยพากันเข้าใจว่า

พระพุทธองค์นั้น คลายความเพียรเวียนมาหาความมักรมาก ความเห็นผู้หนึ่งมันจะเลื่อนขึ้นไปข้างบน คือพ้นสมมุติ อีกผู้หนึ่งเห็นว่ามันจะเลื่อนลงไปยังล่าง คือคลายความเพียรเวียนมาหาความมักรมาก

การทรมานตนเองมันแน่นอยู่ในหัวใจของพระปัญจวัคคีย์ทั้งหลาย เพราะพระพุทธองค์ก็เคยสอนอย่างนั้น ปฏิบัติมาอย่างนั้น สอนมาอย่างนั้น จนกว่าท่านได้เห็นโทษมัน เห็นโทษมันชัดเจนท่านจึงละมันได้ เมื่อละมันได้แล้ว ท่านก็เห็นประโยชน์ในการละนั้น ท่านจึงกระทำอย่างนั้นโดยมิได้ลงขอผู้อื่นเลย

พอพระปัญจวัคคีย์เห็นพระพุทธเจ้าทำอย่างนั้น ก็พากันหนีจากท่าน เห็นว่ามันไม่ถูกไม่ทำตาม ก็เหมือนนกที่หนีจากต้นไม้ เห็นว่าต้นไม้ไม่มีกิ่งหรือก้านกว้างขวาง ไม่มีร่มมีเย็น หรือปลาจะหนีจากน้ำ ก็เห็นว่าน้ำมันน้อย ไม่เย็น มันเบื่อ ว่าอย่างนั้น ความเห็นเป็นอย่างนั้น ก็เลยเลิกกันจากพระพุทธเจ้า

ที่นี่ พระองค์ก็ได้พิจารณาธรรม ท่านก็เลยฉันให้สบาย อยู่ให้สบาย จิตก็ให้มันเป็นจิต กายก็ให้มันเป็นกาย จิตมันก็เป็นเรื่องของจิต กายมันก็เป็นเรื่องของกาย ท่านก็ไม่ได้บีบมันเท่าไร ไม่ได้บังคับมันเท่าไร พอแต่จะทำราคะโทสะโมหะให้บรรเทาลง

แต่ก่อนท่านก็เดินอยู่สองทาง กามสุขัลลิกานุโยโค มีความสุขมีความรักเกิดขึ้นมาแล้วก็สนใจ เกาะด้วยอุปาทาน เป็นตัวเป็นตนขึ้นมา ไม่ได้ปล่อยไม่ได้วาง กระทบความสุขก็ติดในความสุข กระทบความทุกข์ก็ติดในความทุกข์ เป็นกาม-สุขัลลิกานุโยโค กับอตตกิลมณานุโยโค พระองค์ติดอยู่ในสังขาร

ท่านมองพิจารณาเห็นชัดเจนเข้าไปว่า อันนี้ไม่ใช่หน้าที่ของสมณะที่จะเดินไปในทางนั้น สุขแล้วก็ยึดสุข ทุกข์แล้วก็ยึดทุกข์ คุณสมบัติของผู้เป็นสมณะไม่ใช่อย่างนั้น ไม่ใช่เรื่องยึดเรื่องมันเรื่องหมายในสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น

ครั้นติดอยู่ในนั้นมันก็เป็นตัวเป็นตน มันก็เป็นโลก ถ้าปฏิบัติบากบั่นใน
สิ่งทั้งหลายเหล่านั้น ก็ยังไม่เป็นโลกวิทู ไม่รู้แจ้งโลก วิ่งทางซ้ายวิ่งทางขวาอยู่
ตลอดเวลา

บัดนี้ ท่านฟังถึงส่วนจิตจริง ๆ ตามรักษาจิตของตนล้วน ๆ สอนจิตของ
ตนล้วน ๆ

เรื่องธรรมชาติทุกอย่างมันเป็นไปตามเรื่องของมัน ไม่ได้เป็นอะไร เหมือน
กันกับโรคในร่างกายเรานี่ เป็นเจ็บเป็นไข้เป็นหวัดเป็นไอ เป็นโรคนี้โรคนี้ ก็
เป็นในร่างกายของเรา ความเป็นจริงคนเราก็หวงแหนกายของเราจนเกินขอบเขต
เหมือนกัน ก่อนที่มันจะหวงแหน ก็เนื่องจากความเห็นผิด มันจึงปล่อยไม่ได้
อย่างศาลาเราอยู่เดี๋ยวนี้ เราสร้างมันขึ้นเป็นศาลาของเรา จึงเหลนมันก็มาอยู่
จึงจกมันก็มาอยู่ หนูมันก็มาอยู่ เราก็เบียดเบียนแต่มัน เพราะเราเห็นว่าศาลา
ของเราไม่ใช่ของจึงเหลนจึงจก เลยเบียดเบียนมัน

เหมือนกันกับโรคในร่างกายเราที่เป็นอยู่ ร่างกายเราถือว่าเป็นบ้าน เป็น
ของ ๆ เรา ถ้าจะมาเจ็บหัวปวดท้องนิดหนึ่งก็ทุรนทุราย ไม่อยากให้มันเจ็บ ไม่อยาก
ให้มันเป็นทุกข์ ขากี้ขาของเรา ไม่อยากให้มันเจ็บ แขนก็แขนของเรา ไม่อยาก
ให้มันเจ็บ หัวนี้ก็หัวของเรา ไม่อยากให้มันเจ็บ ไม่อยากให้มันเป็นอะไรเลยที่นี้
รักษามันให้ได้ หลงไป หลงจากความจริงมา เราก็จรเข้ามาอยู่กับสังขารนี้
เหมือนกัน ศาลานี้ไม่ใช่ศาลาของเราตามความจริงนะ เราก็เป็นเจ้าของชั่วคราว
หนูมันก็เจ้าของชั่วคราว จึงเหลนมันก็เจ้าของชั่วคราว จึงจกมันก็
เจ้าของชั่วคราวเท่านั้น แต่มันไม่รู้จักกัน

ร่างกายนี้ก็เหมือนกัน ความเป็นจริงพระพุทธเจ้าท่านสอนว่าไม่มีตัวไม่มี
ตนอยู่ที่นี่ เราก็มายึดสังขารก้อนนี้เป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขาแน่นอนเข้าไป
ที่นี้สังขารจะเปลี่ยนแปลงก็ไม่อยากให้เป็น เปลี่ยน บอกเท่าไรก็ไม่เข้าใจ พูดเท่าไรก็

ไม่เข้าใจ บอกจริงๆ ก็ยิ่งหลงจริงๆ อันนี้ไม่ใช่ตัวว่าอย่างนั้น ก็ยิ่งหลงใหญ่ ยิ่งไม่รู้เรื่อง

เราภาวนาให้มันเป็นตัวเป็นตน ฉะนั้น คนโดยมากไม่เห็นตัวตน **ผู้ที่เห็นตัวตนจริงๆ ก็คือผู้ที่เห็นว่ามิใช่ตัวมิใช่ตน คือเห็นตนตามธรรมชาติ** ผู้ที่เห็นตัวด้วยอุปาทานว่านี่เป็นตัวเป็นตน ผู้นั้นไม่เห็น มันก้าวกายอยู่อย่างนี้ะ จะทำอะไร มันไม่เห็นง่ายๆ ก้อนนี้ อุปาทานมันยึดไว้

ฉะนั้น ท่านจึงบอกว่า **ให้พิจารณารู้เท่าด้วยปัญญา ให้เห็นด้วยปัญญา คือพิจารณาสังขารว่า มันจริงอย่างไรให้เห็นตามเป็นจริงอันนั้น** อาศัยปัญญา รู้ตามเป็นจริงของสังขาร เรียกว่าตัวปัญญา ถ้ารู้ไม่ตามเป็นจริงของสังขารนั้นก็ไปแย้งกัน ไปขัดกัน

สังขารนี้มันสมควรที่จะปล่อยไปแล้ว ก็ยังจะไปกางไปกั้นมันไว้ ไปร้องขอให้มันเป็นอยู่อย่างนั้น หาสิ่งของสารพัดอย่างมาแก้มัน มาไถ่มาถอนเอาสารพัด ถ้ามันเจ็บมันไข้แล้วไม่ยอมไป จึงค้นหาสูตรอะไรต่างๆ พวกนั้นมาสวดสูตรโพชฌังโค ธรรมจักก อนัตตลักขณสูตร ไม่ยอมให้มันเป็นอยู่อย่างนั้น พวกนั้นพากันห้าม ก็เลยเป็นพิธีที่ต้องไป ยึดมันถือมัน ยิ่งไปกันใหญ่ บทสวดต่างๆ เอามาสวดให้มันหายโรค เอามาสวดต่ออายุกัน เอามาสวด ให้มันยืนยาวสารพัดอย่าง

ความเป็นจริงท่านให้สวดเพื่อเห็นชัด แต่เรามาสวดให้หลง **รูปัง อนิจจัง เวทนา อนิจจา สัญญา อนิจจา สังขารา อนิจจา วิญญาณัง อนิจจัง** บทที่สวดนั้นไม่ใช่จะสวดให้เราหลงนะ สวดให้เรารู้เรื่องตามความเป็นจริงของมันอย่างนั้น จะได้ปล่อยจะได้วาง จะได้ไม่เสียใจ จะได้ทอดอาลัย อันนั้นมันจะสิ้น แต่เรามาสวดให้มันยาวออก ถ้ามันยาวออกจะให้มันสิ้น บังคับธรรมชาติให้มันเป็นไปหลงกันหมด ที่มาทำกันในศาลานั้นก็มาหลงกันหมดทุกคนเลยนะ คนที่สวดก็หลง คนที่นอนฟังอยู่ก็หลง ใครที่ไหนก็หลงทั้งนั้น

ทำอะไรจึงจะไม่เป็นทุกข์ คิดอย่างนั้น จะปฏิบัติที่ไหนกัน จึงปฏิบัติให้มันหลง ไปแก้ความจริงมัน ในเรื่องอย่างนี้ถ้ามันเกิดขึ้นแล้ว ท่านผู้รู้ทั้งหลายเห็นว่ามันไม่มีอะไร เกิดมาแล้วต้องมีโรคอย่างนี้ แต่ว่าพระพุทธเจ้าก็ดี อริยสาวกของท่านก็ดี ถ้าเจ็บถ้าไข้มาเป็นธรรมดา ท่านก็รักษา ฉันทาเป็นธรรมดา เท่านั้นแหละมันเป็นเรื่องแก้ธาตุ แต่ความเป็นจริงท่านไม่ได้ถือมันถือกลางถือหลังยึดมันจนเกินไปหรอก ท่านก็รักษามันด้วยความเห็นชอบ ไม่ใช่รักษาด้วยความหลง มันหายก็หาย ไม่หายก็ไม่หาย เป็นอย่างนั้น

อันนี้แหละ เขาว่าศาสนาในประเทศไทยเรามันเจริญ แต่ผมว่ามันเสื่อมจนถึงที่สุดมันแล้ว ในกาลามีแต่หุพังทั้งนั้น หมดกาลาเลย เอียงหุพัง มันเอียงซ้ายเลยนะ ตลอดผู้ใหญ่ผู้โตก็ทำอย่างนั้นอยู่ ว่ามันเป็นอย่างนั้น มันเลยหลงตามกันหมดทุกอย่างเลย ฉะนั้น ถ้าเราไปเห็นอย่างนั้นแล้วก็เลยพูดอะไรไม่ออก มันคนละเรื่องกันแล้ว จะให้มันพ้นทุกข์กันที่ไหน

ท่านให้สวดเพื่อให้มันแจ้ง เรามาสวดให้มันมืด มันหันหลังใส่กันเลย ผู้หนึ่งเดินไปทางตะวันตก อีกผู้หนึ่งเดินไปทางตะวันออก จะพบกันได้อย่างไร มันไม่ใกล้เคียงเรื่องเหล่านี้ ถ้าหากว่าเราได้ภาวนาแล้วมันเป็นอย่างนั้น ตามความเป็นจริงมันเป็นอย่างนั้น มันกำลังหลงกัน ไม่รู้จะว่ากันได้อย่างไร อะไรก็เป็นพิธีต้องไปหมดทุกอย่าง

สวดอยู่แต่ว่าสวดด้วยความโง่ ไม่ใช่สวดด้วยปัญญา เรียนแต่เรียนด้วยความโง่ ไม่ได้เรียนด้วยปัญญา รู้ก็รู้ด้วยความโง่ ไม่ได้รู้ด้วยปัญญา มันเลยไปก็ไปด้วยความโง่ อยู่ก็อยู่ด้วยความโง่ รู้ก็รู้ด้วยความโง่ มันก็เป็นอย่างนั้น ที่สอนกันทุกวันนี้ ก็เรียกว่าสอนให้คนโง่ทั้งนั้นแหละ แต่เขาว่าสอนให้คนฉลาดสอนให้คนรู้ แต่หลักความเป็นจริง ฟังๆ ดูแล้วก็สอนให้คนหลงมกายนะ

ความเป็นจริง หลักธรรมะท่านสอนให้พวกเราทั้งหลายปฏิบัติเพื่อเห็นอัตตา คือเห็นตัวตนนี้ว่ามันเป็นของว่าง ไม่ใช่เป็นของมีตัวมีตน เป็นของว่างจาก

ตัวตน แต่เราก็มาเรียนกันให้มันเป็นตัวเป็นตน ก็เลยไม่อยากจะให้มันทุกข์ ไม่
อยากจะให้มันลำบาก อยากจะให้มันสะดวก อยากจะให้มันทุกข์

ถ้ามีตัวมีตนมันจะพ้นทุกข์เมื่อไร ดุชิ อย่างเรามีของชิ้นหนึ่งที่มีราคาแพง
เมื่อเราได้รับมาเป็นของเราแล้ว เปลี่ยนเสีย จิตใจเปลี่ยนแล้ว ต้องการที่วางมัน จะ
เอาไว้ตรงไหนดีหนอ เอาไว้ตรงนั้นขโมยมันจะย่องเอาไปกระมัง คิดจนเลิกคิด
แล้ว หาที่ซ่อนของนะ แล้วจิตมันเปลี่ยนเมื่อไร

มันเปลี่ยนเมื่อเราได้วัตถุอันนี้เอง ทุกข์แล้ว เอาไว้ตรงนี้ก็ไม่ว่างสบายใจ
เอาไว้ตรงนั้นก็ไม่ว่างสบายใจ เลยวุ่นกันจนหมดละ นั่งก็ทุกข์ เดินก็ทุกข์ นอน
ก็ทุกข์ นี่ทุกข์เกิดขึ้นมาแล้ว มันเกิดเมื่อไร มันเกิดในเมื่อเราเข้าใจว่าของๆ เรา
มันมีมาแล้วได้มาแล้วทุกข์อยู่เดี๋ยวนี้ แต่ก่อนไม่มีมันก็ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ยังไม่เกิด
ไม่มีอะไรขึ้นที่จะจับมัน

อัตตาก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าใจว่าตัวของเราตนของเรา สภาพสิ่งแวดล้อม
นั้นมันก็เป็นของตนไปด้วยของเราไปด้วย มันก็เลยวุ่นขึ้นไป เพราะอะไร ต้นเหตุ
คือมันมีตัวมีตน ไม่ได้เพิกสมมุติอันนี้ออกให้เห็นวิมุตติ ตัวตนนี้มันเป็นของ
สมมุติ ให้เพิกให้หรือสมมุติอันนี้ออก ให้เห็นแก่นมันคือวิมุตติ พลิกสมมุติอันนี้
กลับให้เป็นวิมุตติ

อันนี้ถ้าเปรียบกับข้าวก็เรียกว่าข้าวยังไม่ได้ซ้อม ข้าวนั้นกินได้ไหม กินได้
แต่เราไปปฏิบัติมันซี คือให้เอาไปซ้อมมัน ให้ถอดเปลือกออกไปเสีย มันก็จะเจอ
ข้าวสารอยู่ตรงนั้นแหละ

ที่นี่ ถ้าเราไม่ได้สีมันออกจากเปลือกของมันก็ไม่ใช่ข้าวสาร ความเห็น
เช่นนี้ก็เหมือนกันกับสุนัข สุนัขมันนอนอยู่บนกองข้าวเปลือกนั้นแหละ ท้องร้อง
จ๊อก จ๊อก จ๊อก มันก็มันวแต่บนอนอยู่บนนั้นแหละ จิตมันห่วนวิตก จะไปหากินที่ไหน
หนอ แน่ ท้องมันหิว มันก็ใจนอกจากกองข้าวเปลือก วิ่งไปหากินอาหารเศษๆ
ทั้งหลายเหล่านั้นแหละ ทั้งๆ ที่มันนอนทับอยู่

แสวงหาความทุกข์นั่นเอง แต่ใจจริงของเราแสวงหาความสุขไม่ยากได้ทุกข์ นี่มันก็เป็นของมันอยู่อย่างนี้ ทำไมจิตใจของเรามันสร้างเหตุให้ทุกข์เกิดขึ้นมาได้ เรารู้เท่านี้ก็พอแล้ว

ใจเราไม่ชอบทุกข์ แต่เราสร้างความทุกข์ขึ้นมาเป็นตัวของเราทำไม มันเห็นง่ายๆ ก็คือคนที่ไม่รู้จักทุกข์นั่นเอง ไม่รู้จักทุกข์ ไม่รู้จักเหตุเกิดของทุกข์ ไม่รู้ความดับทุกข์ ไม่รู้ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ จึงประพต้อย่างนั้น จึงเห็นอย่างนั้น จะไม่มีความทุกข์ได้อย่างไร ก็เพราะคนไปทำอย่างนั้น

ถ้ามันเป็นเช่นนั้นมันก็เป็นมิจจาทิฐิทั้งดุ้นนั่นแหละ แต่ว่าเราไม่เข้าใจว่าเป็นมิจจาทิฐิ อะไรที่เราได้พูดเราได้เห็นเราได้ทำแล้วเป็นทุกข์ อันนั้นเป็นมิจจาทิฐิทั้งนั้น ถ้าไม่เป็นมิจจาทิฐิมันไม่ทุกข์อย่างนั้นหรอก มันไม่ยึดในความทุกข์อันนั้น มันไม่ยึดในความสุขนั้นๆ ไม่ได้ยึดตามอาการทั้งหลายเหล่านั้น มันจะปล่อยวางตามเรื่องของมัน

เช่นกระแสน้ำที่มันไหลมา ไม่ต้องกางกั้นมัน ให้มันไหลไปตามสะดวกของมันนั่นแหละ เพราะมันไหลอย่างนั้น กระแสน้ำก็เป็นอย่างนั้น กระแสจิตของเราที่ไม่รู้จัก มันไปกางกั้นธรรมะด้วย ที่ว่าเป็นมิจจาทิฐิ แล้วไปตะโกนโน้น มิจจาทิฐิอยู่ที่โน้น คนโน้นเป็นมิจจาทิฐิ แต่ตัวเราเองเป็นมิจจาทิฐิ คือทุกข์เกิดขึ้นมาเพราะเราเป็นมิจจาทิฐิ อันนั้นเราไม่รู้เรื่อง อันนี้ก็น่าสังเกตน่าพิจารณาเหมือนกันนะ ถ้าเป็นมิจจาทิฐิเมื่อไรก็เป็นทุกข์เมื่อนั้น ไม่ทุกข์ในเวลาปัจจุบันนั้นต่อไปมันก็ให้ผลมาเป็นทุกข์

อันนี้พูดเฉพาะคนเรามันหลงเท่านั้น อะไรมันปิดไว้ อะไรมันบังไว้ **สมมุติ มันบังวิมุตติให้คนมองไม่เห็นชัดในธรรมทั้งหลาย** ต่างคนก็ต่างศึกษา ต่างคนก็ต่างเล่าเรียน ต่างคนก็ต่างทำ แต่ทำด้วยความไม่รู้จัก ก็เหมือนกันกับคนหลงตะวันนั่นแหละ เดินไปทางตะวันตก เข้าใจว่าเดินไปทางตะวันออก หรือเดินไปทิศเหนือ เข้าใจว่าเดินไปทิศใต้ มันหลงขนาดนี้

เราปฏิบัตินี้มันก็เลยเป็นชี้ของการปฏิบัติ โดยตรงแล้วมันก็เป็นวิบัติ วิบัตินี้คือมันพลิกไปคนละทาง หมดจากความมุ่งหมายของธรรมะที่ถูกต้อง สภาพอันนี้เป็นเหตุให้ทุกข์เกิด เราก็ตีใจว่า อันนี้ ถ้าทำขึ้น ถ้าบ่นขึ้น ถ้าท้องขึ้น ถ้ารู้เรื่องอันนี้ มันจะเป็นเหตุให้ทุกข์ดับ

ก็เหมือนกันกับคนที่อยากได้มากๆ นั้นแหละ อะไรๆ ก็หามามากๆ ถ้าเราได้มากแล้วมันก็ดับทุกข์ จะไม่มีทุกข์ ความเข้าใจของคนมันเป็นอย่างนี้ แต่ว่ามันคิดไปคนละทาง เหมือนกันกับคนนี้ไปทิศเหนือคนนั้นไปทิศใต้ นึกว่าไปทางเดียวกัน

ฉะนั้น พุทธบริษัททั้งหลาย มนุษย์เราทั้งหลายจึงจมอยู่ในกองทุกข์ อยู่ในวัฏสงสาร ก็เพราะคิดอย่างนี้ ถ้ามีโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมาก็นึกแต่จะให้มันหายเท่านั้น อยากจะให้มันหายเดี๋ยวนี้ จะให้มันหายเท่านั้นแหละ ไม่นึกว่าอันนี้มันเป็นสังขาร อันนี้ไม่มีใครรู้จัก สังขารมันเปลี่ยน ทนไม่ได้ พังไม่ได้ จะต้องให้หายให้หมด แต่ผลสุดท้ายมันก็สู้ไม่ได้ สู้ความจริงไม่ได้ พังหมด อันนี้คือเราไม่ได้คิด คือมันเห็นผิวนักเข้าไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น การประพฤติปฏิบัติทุกอย่างเพื่อเห็นธรรมะมันเลิศกว่าสิ่งทั้งหลาย พระพุทธองค์สร้างบารมีตั้งแต่ทานบารมีไปถึงปรมาตบารมี เพื่ออะไร ก็เพื่อให้รู้จักอันนี้ เพื่อให้เห็นธรรมะให้ปฏิบัติธรรมะแล้วให้รู้ธรรมะ ให้ใจเป็นธรรมะ ให้ปล่อยวางเพื่อจะไม่ให้หนัก อย่าไปยึดมั่นถือมั่นมัน หรือจะพูดง่ายๆ อีกอย่างหนึ่งว่า ให้ยึดแต่อย่าให้มัน นี่ก็ถูกเหมือนกัน

คือเราเห็นอะไรก็จับมันขึ้นมาดูเสีย เออ อันนี้ก็อันนั้น แล้วก็วางมันไป เห็นอันนั้นอีกก็ยึดมาอีก แต่อย่ายึดให้มันมัน เามาพิจารณา รู้เรื่องแล้วก็ปล่อยวางเท่านั้นแหละ ถ้ายึดไม่วาง แบกไม่หยุด มันก็หนักตลอดเวลาซี ถ้าเรายึดมาแบก รู้สึกว่ามันหนัก ก็ปลงมันไป ทิ้งมันเสีย อย่าให้ทุกข์เกิดขึ้นมา

ถ้าเป็นเช่นนี้เราก็รู้จักว่าอันนี้เป็นเหตุให้ทุกข์เกิด เมื่อรู้จักเหตุให้ทุกข์เกิดแล้ว ทุกข์มันเกิดไม่ได้ ทุกข์จะเกิด สุขจะเกิด มันอาศัยอัตตาตัวตน อาศัยเรา อาศัยของของเรา อาศัยสมมุติอันนี้

ถ้าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เกิดขึ้นมาแล้ววิ่งไปถึงวิมุตติ มันก็เลิกก็ถอน มันถอนสมมุติออก ถอนความสุขออกจากที่นั่น ถอนความทุกข์ออกจากที่นั่น ถอนความยึดมั่นถือมั่นออกจากที่มันยึดมั่น ที่นั่นแหละ ก็คล้ายกับว่า ของของเราชิ้นหนึ่ง มันหลุดมือก็หายไป เราก็เป็นห่วงก็เป็นทุกข์กับมัน อีกเวลาหนึ่งเราก็พบของนั้นขึ้นมา ความทุกข์ก็หายแวบไปทีเดียว แม้ยังไม่เห็นวัตถุอันนั้นความทุกข์มันก็หาย

อย่างเราเอาของมาวางไว้ตรงนี้แล้วหลงเสีย ก็นึกว่าของเรามันหาย ก็เป็นทุกข์ เมื่อทุกข์เกิดขึ้นแล้วจิตก็พะวงถึงสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น อีกวันหนึ่งอีกเวลาหนึ่ง จิตใจก็วิ่งไปถึงของของเราว่า อ้อ เอาไว้ตรงนั้นแน่นอนเลย พอนึกอย่างนั้นรู้ตามความจริงแล้ว ตายังไม่เห็นของเลยสบายใจเลยทีนี้ อันนี้เรียกว่าเห็นทางใน เห็นกับตาใจ ไม่ใช่เห็นกับตานอก เห็นด้วยตาใจ

ถึงตานอกยังไม่เห็นมันก็สบายแล้ว มันก็ถอนทุกข์ออกทันที อย่างนี้ก็เหมือนกัน ผู้ที่บำเพ็ญธรรมะ บรรลุธรรมะ เห็นธรรมะ ประสพอารมณ์เมื่อไรปุ๊บ นั่นก็คือปัญญาเกิดขึ้น ก็แก้ปัญหาได้ทันทั่วที่ ที่นั่นแหละ หายไปเลย วางปล่อย

ฉะนั้น ท่านจึงให้พวกเราพบธรรมะ ที่นี้เราพบธรรมะแต่ตัวหนังสือ พบธรรมะกับตำรา อย่างนั้นมันพบแต่เรื่องของธรรมะ ไม่ได้พบธรรมะตามความจริงที่พระบรมครูของเราสอน จะเข้าใจว่าพวกเราทั้งหลายปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้อย่างไร มันไกลกันมาก

พระพุทธองค์เป็นโลกวิทู เป็นผู้รู้แจ้งโลก เดียวนี้เราไม่รู้ไม่แจ้ง รู้เท่าไรก็ยังมีดเข้าไปเท่านั้น รู้เท่าไรก็ยังมีดเข้าไป คือมันรู้มีด ไม่ใช่รู้แจ้ง รู้ไม่ถึงนั่นเอง

ไม่แจ้ง ไม่สว่าง ไม่เบิกบาน คนก็มาคาดคิดแค่นี้เท่านั้นแหละ แต่ว่ามันไม่ใช่ নয় มันเป็นของมาก

ทุกคนโดยมากก็ต้องการความดี ต้องการความสุข แต่ว่าไม่รู้จักรว่าอะไร มันเป็นเหตุให้สุขให้ทุกข์เกิดขึ้นมาแค่นั้น อะไรทุกอย่างถ้าเรายังไม่เห็นโทษมัน เราก็ละมันไม่ได้ มันจะชั่วขนาดไหนก็ละมันไม่ได้ ถ้าเรายังไม่ได้เห็นโทษอย่าง จริงจัง แต่เมื่อเราเห็นโทษอย่างแน่นอนจริงๆ นั่นแหละ สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นเราถึง จะปล่อยได้วางได้ พอเห็นโทษอย่างแน่นอนจริงๆ พร้อมกระทั่งเห็นประโยชน์ใน การกระทำอย่างนั้น ในการประพฤติอย่างนั้น เปลี่ยนขึ้นมาทันทีเลย

อันนี้คนเราประพฤติปฏิบัติอยู่ ทำไมมันยังไปไม่ได้ ทำไมมันถึงวางไม่ได้ คือ มันยังไม่เห็นโทษอย่างแน่ชัด คือยังไม่รู้แจ้งนี้แหละ รู้ไม่ถึงหรือรู้มีด มันจึงละ ไม่ได้

ถ้ามันรู้แจ้งอย่างอรหัตตสาวกหรือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ก็เลิกกันเท่านั้นแหละ แก้ปัญหาหลุดไปทีเดียวแหละ ไม่เป็นของยากไม่เป็นของ ลำบาก

ก็เหมือนกันกับเรานั่นแหละ เราได้ยินเสียงก็ให้มันทำงานตามหน้าที่ของ มันสิ ตาทำงานทางรูปก็ให้มันสิ จมูกทำงานทางกลิ่นก็ให้มันสิ ร่างกายทำงาน ถูกต้องโง่เขลาพอจะก็ให้มันทำงานตามเรื่องของมันสิ ถ้าแบ่งให้มันทำงานตามหน้าที่ ของมันแล้ว มันจะมีอะไรมาแย้งกัน มันไม่ได้ขัดขวางกันเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้มันก็เป็นสมมุติ เราก็ให้มันสิ สิ่งเหล่านั้น ก็เป็นวิมุตติ เราก็แบ่งมันสิ เราเป็นผู้รู้เฉยๆ เท่านั้นแหละ รู้ไม่ให้มันขัดข้อง รู้แล้วก็ปล่อยมันวางมันตามธรรมดา เป็นของมันอยู่อย่างนั้น

ของทั้งหลายเหล่านั้นเป็นอยู่อย่างนั้น ที่เรายึดมันว่าอันนี้ของเรา ใครเป็น คนได้ พ่อเราได้ไหม แม่เราได้ไหม ญาติเราได้ไหม ใครได้ไหม ไม่มีใครได้

ฉะนั้นพระพุทธองค์จึงบอกให้วางมันเสีย ปล่อยมันเสีย รู้มันเสีย รู้มันโดยที่ว่ายึด แต่อย่าให้มัน ใช้มันไปในทางที่เป็นประโยชน์ อย่าใช้มันในทางที่เป็นโทษ คือ ความยึดมั่นถือมั่นที่ทำให้เราเป็นทุกข์

รู้ธรรมะมันต้องรู้อย่างนี้ คือรู้ในแง่ที่มันพ้นทุกข์ ความรู้นี้เป็นสิ่งที่สำคัญ รู้เครื่องยนต์กลไก รู้อะไรสารพัดอย่างก็ดียิ่ง แต่มันไม่เลิศ ธรรมะก็ต้องรู้อย่างนี้เห็นอย่างนี้ ไม่ต้องรู้อะไรมากหรอก ให้รู้เท่านี้ก็พอ สำหรับผู้ประพฤติ ปฏิบัติรู้แล้วก็วาง ไม่ใช่ว่าตายแล้วจึงจะไม่มีทุกข์นะ มันไม่มีทุกข์ในเมื่อยังมีชีวิตอยู่ เพราะมันรู้จักแก้ปัญหา มันรู้จักสมมุติวิมุตินี้เอาเมื่อเรามีชีวิตอยู่ เมื่อเราประพฤติปฏิบัติตนเอง ไม่ใช่เอาที่อื่นหรอก

ดังนั้น ท่านอย่าไปยึดมั่นถือมั่นอะไรมาก ยึดอย่าให้มันมัน บางทีจะคิดว่า ท่านอาจารย์ทำไมจึงพูดอย่างนี้ สอนอย่างนี้ จะไม่ให้สอนอย่างไร ไม่ให้พูดอย่างไร เพราะว่ามันแน่นอนอย่างนั้น มันจริงอย่างนั้น

จริงก็อย่าไปยึดมันมันสิ ถ้าไปยึดมันมันก็เป็นไม่จริงเท่านั้นแหละ เหมือนสุนัข ไปจับขามันดุซิจับมันไม่วาง เดี่ยวมันก็วิ่ง มากัด ลองดูสิ สัตว์ทั้งปวงก็เหมือนกัน เช่น ฐู ไปยึดหางมันสิ ยึดไม่ปล่อยไม่วาง เดี่ยวมันก็กัดเราเท่านั้นแหละ

สมมุตินี้ก็เหมือนกัน ให้ทำตามสมมุติ สมมุตินี้เป็นของใช้เพื่อให้มันสะดวก เมื่อเรามีชีวิตอยู่นี้ ไม่ใช่เรื่องจะต้องยึดมั่นถือมั่นจนมันเกิดทุกข์ทรมานแล้วก็แล้วไปเท่านั้น อะไรที่เราเข้าใจว่าถูกแล้ว แล้วก็ยึดมั่นถือมั่นไม่แบ่งใคร นั่นแหละคือมันเห็นผิดแล้ว เป็นมิจฉาทิฐิแล้ว

เมื่อทุกข์เกิดขึ้นมาปุ๊บ มันเกิดมาจากอะไร เหตุมันก็คือ มิจฉาทิฐิ มันจึงให้ผลเป็นทุกข์ ถ้ามันถูก ผลที่เกิดขึ้นมาจะไม่เป็นทุกข์ ท่านไม่ให้แบก ไม่ให้ยึดไม่ให้มัน ถูกก็เป็นของสมมุติ แล้วก็แล้วไป ผิดก็เป็นของสมมุติ แล้วก็แล้วไปเท่านั้น ถ้าเราเห็นว่าถูกแล้วคนอื่นมาแย้งก็อย่าไปถือมั่น ปล่อยมัน ไม่ได้เสียหาย

อะไร มันไปตามเรื่องตามเหตุตามปัจจัยของมันอย่างเก่า พอรู้แล้วก็ปล่อยมันไป
ตรงนั้นเลย

แต่โดยมากมันไม่ใช่อย่างนั้น คนเรามันไม่ค่อยยอมกันอย่างนั้น ผู้ปฏิบัติ
เรายังไม่รู้ตัวยังไม่รู้จิตใจของตน พอพูดอะไรจนว่ามันโง่เต็มที่แล้ว ก็ยังนึกว่ามัน
ฉลาดอยู่นั่นแหละ พูดสิ่งที่มันโง่จนคนอื่นฟังไม่ได้ แต่ก็คิดว่าเราฉลาดกว่าคนอื่น
คนอื่นทนฟังไม่ได้ ก็ยังว่าเราดีเราถูกอยู่นั่นแหละ มันขายความโง่ของตัวเองโดย
ไม่รู้เรื่อง

ฉะนั้น ปราชญ์ทั้งหลายท่านบอกว่า คำพูดอันใดวาจาอันใดที่ปราศจาก
อนิจจังแล้ว คำพูดนั้นไม่ใช่คำพูดของนักปราชญ์ เป็นคำพูดที่โง่ เป็นคำพูดที่หลง
เป็นคำพูดที่ไม่รู้จักว่าทุกข์จะเกิดตรงนั้น พูดง่าย ๆ ให้เห็นเช่น พรุ่งนี้เราตั้งใจว่า
จะไปกรุงเทพฯ แล้วมีคนมาถามว่า “พรุ่งนี้ท่านจะไปกรุงเทพฯ หรือเปล่า”

“คิดว่าจะไปกรุงเทพฯ ถ้าไม่มีอุปสรรคขัดข้องก็คงจะไป” นี่เรียกว่าพูด
อิงธรรมะ อิงอนิจจัง อิงความจริง อิงความไม่เที่ยงแปรเปลี่ยนตามปัจจัยของมัน

ไม่ใช่ว่า “พรุ่งนี้ฉันจะไปแน่”

“ถ้าไม่ไปจริงจะให้ทำอย่างไร จะยอมให้ฆ่า ให้แกลงไหม” อะไรอย่างนี้
พูดกันบ้าง บอๆ

มันยังเหลืออยู่มากเหมือนกัน การปฏิบัติธรรมะมันลึกซึ้งไปจนเรามอง
ไม่เห็น ที่เรานึกว่าเราพูดถูก แต่มันจะผิดไปทุกคำ ผิดจากหลักความจริงทุกคำ
แต่ก็นึกว่าเราพูดถูกไปทุกคำ พูดง่าย ๆ เราพูดอะไรบ้าง ทำอะไรบ้าง อันที่มันเป็น
เหตุให้ทุกข์เกิดนั่นแหละ เรียกว่าเป็นมิจฉาทิฐิ เรียกว่าคนหลง คนโง่

โดยมากนักปฏิบัติเราไม่ค่อยจะทบทวนอย่างนี้ เห็นว่าเราก็คือดีเรื่อย ๆ ไป
เช่นว่าเราได้อันหนึ่งขึ้นมา จะเป็นลาภก็ดี ยศก็ดี สรรเสริญก็ดี ก็นึกว่ามันดี
ดีตลอดกาลตลอดเวลา แล้วก็ถือเนื้อถือตัวขึ้นมา ไม่รู้จักว่าเรานี้คือใคร ที่มันดี

มันเกิดจากอะไร เดินไปพบนาย ก. นาย ข. เหมือนกันหรือไม่อย่างนี้ พระพุทธองค์ ท่านให้วางเป็นปกติอย่างนี้

ถ้าเราไม่สับ ถ้าเราไม่ขบไม่เคี้ยว ไม่ปฏิบัติค้นคว้าอันนี้ ก็เรียกว่าอันนี้ ก็ยังจมอยู่ จมอยู่ในใจของเรานั้นแหละ เรียกว่าติดลาภบ้าง ติดยศบ้าง ติดสรรเสริญบ้าง ก็เปลี่ยนเป็นคนอื่น เพราะสำคัญตัวว่าเรานี้ดีขึ้นแล้ว สำคัญว่าเรา เลิศขึ้นแล้ว สำคัญว่าเราเป็นโน่นเป็นนี่แล้ว ก็เกิดอะไรต่ออะไรขึ้นมาน่าวุ่นวาย

ความเป็นจริงมันไม่เป็นอะไรหรอกคนเรา เป็นก็เป็นด้วยสมมุติ ถ้าถอน สมมุติไปเป็นวิมุตติมันก็ไม่เป็นอะไร เป็นสามัญลักษณะ มีลักษณะเสมอกัน ความเกิดขึ้นเบื้องต้น มีความแปรไปเป็นท่ามกลาง แล้วก็ดับไปในที่สุด มันก็ แค่นั้น เห็นสภาพมันเป็นอย่างนั้นแล้วมันก็ไม่มีอะไรจะเกิดขึ้นมา ถ้าเราเข้าใจ เช่นนั้นแล้วมันก็สบาย มันก็สงบ

ที่มันไม่สงบก็เหมือนกับพระปัญจวัคคีย์ประพาศติดตามที่ครูบาอาจารย์ท่าน สอน เมื่อท่านพลิกไปอย่างนั้นก็ไม่รู้ว่าท่านคิดอะไร ท่านทำอะไร ก็เลยหาว่าท่าน คลายความเพียรเวียนมาหาความมักมาก ถ้าตัวเราเป็นเช่นนั้น ก็คงจะคิดอย่างนั้น คงจะเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ไม่มีทางแก้ไข

แต่ความเป็นจริงแล้ว พระพุทธเจ้าท่านเดินขึ้นสูงขึ้นไปอีกจากพวกเรา เรายังถือตัวอย่างเก่า คิดไปในทางต่ำ ก็นึกว่าเราคิดอยู่ในทางสูง เห็นพระพุทธเจ้า ก็คิดว่า ท่านคลายความเพียรเวียนมาหาความมักมากแล้วเหมือนกับปัญจวัคคีย์ ปฏิบัติที่พรหมาคิดดูชิ ขนาดนั้นก็ยังหลงอยู่ ยังไม่ถนัด

ฉะนั้น ท่านจึงให้ทำงานและให้ตรวจผลงานของตน คือที่มันไม่ยอม นั้นเอง เรื่องที่มันไม่ยอม เรื่องที่มันยอมมันก็สลายตัวไปเท่านั้นแหละ ไม่มีอะไร ถ้ามันไม่ยอมมันไม่สลาย มันตั้งตัวขึ้นมาเป็นก้อนเป็นตัวอุปาทาน มันไม่มีการ แบ่งเบา

นักบวชนักพรตเราโดยมากก็ชอบเป็นอย่างนั้น ถ้าติดอยู่แ่งไหนก็ตั้งอยู่แ่งนั้นแหละ ไม่เปลี่ยนแปลงไม่พินิจพิจารณา เห็นว่าเราถูก แล้วก็เห็นว่าเราไม่ผิด แต่ความเป็นจริงความผิดมันฝังอยู่ในความถูก แต่เราไม่รู้จัก

เป็นอย่างไรละ อันนี้แหละถูกแล้ว แต่คนอื่นว่ามันไม่ถูกก็ไม่ยอมเถียงกัน นี่อะไร ทิฐิมานะ ทิฐิคือความเห็น มานะคือความยึดไว้ถือไว้ ถ้าเรายึดในสิ่งที่ถูกไม่ปล่อยให้ใครเลยก็เรียกว่า มันผิด ถือถูกนั้นแหละ ยึดมันถือมันในความถูก มันเป็นขึ้นเดี่ยวนั้นแหละ ไม่เป็นการปล่อยวาง

สิ่งอันนี้เป็นเหตุที่ทำให้คนเราไม่ค่อยสบาย นอกจากผู้ประพฤติปฏิบัติที่เห็นว่า แ่งนี้ปุมนี้เป็นปุมที่สำคัญ ท่านจะจดไว้ พอพูดไปถึงปุมนั้นปั๊บ มันจะวิ่งขึ้นมาทันทีเลย ความยึดมั่นถือมั่นวิ่งขึ้นมา อาจจะเป็นอยู่นาน บางทีวันหนึ่งสองวัน สามเดือนสี่เดือนถึงปีก็ได้ ขนาดช้านะ แต่ขนาดเร็วความปล่อยวางมันจะวิ่งเข้ามาสกัดหน้าเลย คือพอความยึดเกิดขึ้นปั๊บก็จะมี การปล่อย บังคับให้วาง ในเวลานั้นเลย จะต้องเห็นสองอย่างนี้พร้อมกัน ประสานงานกัน ตัวยึดก็มี ผู้ที่ห้ามความยึดนั้นก็มี เราดูสองอย่างนี้เท่านั้นแหละ ไปแก้ปัญหาอันนี้ บางทีมันก็ยึดไปนาน ก็ปล่อย

พิจารณาเรื่อยไป ทำเรื่อยไป มันก็ค่อยบรรเทาไป น้อยไป ความเห็นถูก มันก็เพิ่มเข้ามา ความเห็นผิดมันก็หายไป ความยึดมั่นถือมั่นมันน้อยลง ความไม่ยึดมั่นถือมั่นก็เกิดขึ้นมา มันเป็นเรื่องธรรมดา ทุกคนเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น จึงให้พิจารณาอันนี้ แก้ปัญหาได้ในปัจจุบัน บางทีไอ้ตัวนั้นมันวิ่งขึ้นมา ตัวนี้มันก็วิ่งตะครุบเลย หายไปเลย อันนี้เราดูภายในใจของเราออก ดูภายในใจของเรา แก้ปัญหาเฉพาะภายในใจของเราเอง ถ้าเราแก้มันไม่ได้ตรงนี้เป็นต้น ปุมนี้จับไว้ เมื่อมันเกิดอีกที่ไหนก็พิจารณาตรงนั้น พระพุทธองค์ก็ให้ฟังตรงนี้ให้มากที่สุด.

การไปรุดงค์นี่นะ

ผมไม่อยากห้าม แต่ไม่อยากอนุญาต...

...ไปก็ให้เป็นรุดงค์ อยู่ก็ให้เป็นรุดงค์

